

iber:Camera

Forma Antiqua

Aarón Zapico
director

**Johannes
Pramsohler**
violí

**Vivaldi
Britten**

RAMÓN BILBAO

DILLUNS 29 DE GENER DE 2018, 20.30H
PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Forma Antiqva, un conjunt de referència en la interpretació de música antiga, ens oferirà aquest vespre un viatge a cavall de dues èpoques, el Barroc i el Neobarroc. Podrem escoltar els concerts de “Les Quatre Estacions”, els més populars que va compondre Antonio Vivaldi, i la Simple Symphony de Benjamin Britten, pionera en el seu temps, que serà interpretada amb instruments originals.

Lita Cabellut

Fragment de l'obra *Sarah Blansjaar*, 2014
Tècnica mixta

Exposició *Retrospective*
Del 05.10.2017 al 27.05.2018

Espais Volart
Fundació Vila Casas

*Aquest programa ha estat possible gràcies
al generós suport de la Fundació Vila Casas*

Antonio Vivaldi (1678 – 1741)

Concert per a cordes en sol major
“Alla Rustica”, RV 151 (ca. 1720 – 1730)

— Durada aprox. 4’

I. Presto / II. Adagio / III. Allegro

Trio Sonata en do major, RV 82 (ca. 1730)

— Durada aprox. 9’

I. Allegro non molto / II. Larghetto / III. Allegro

Concert per a cordes en do major, RV 113
(ca. 1720 – 1730)

— Durada aprox. 7’

I. Allegro / II. Grave / III. Allegro

*Per gaudir de la música necessitem: **SILENCI***

*Para disfrutar de la música necesitamos: **SILENCIO***

*To enjoy the music we need: **SILENCE***

Mòbils apagats

Móviles apagados

Mobile phones switched off

Alarmes desconnectades

Alarmas desconectadas

Alarms disconnected

Contingueu els estossecs

Contengan la tos

Contain your coughs

Benjamin Britten (1913 – 1976)

Simple Symphony, op. 4 (1933)

— Durada aprox. 20’

I. Boisterous Bourrée / II. Playful Pizzicato

III. Sentimental Saraband / IV. Frolicsome Finale

Antonio Vivaldi (1678 – 1741)

Les Quatre Estacions (1723)

— Durada aprox. 42'

Concert núm. 1 en mi major, Op. 8, RV 269, “La primavera”

I. Allegro

II. Largo

III. Allegro

Concert núm. 2 en sol menor, Op. 8, RV 315, “L'estiu”

I. Allegro non molto — Allegro

II. Adagio — Presto — Adagio

III. Presto

Concert núm. 3 en fa major, Op. 8, RV 293, “La tardor”

I. Allegro

II. Adagio molto

III. Allegro

Concert núm. 4 en fa menor, Op. 8, RV 297, “L'hivern”

I. Allegro non molto

II. Largo

III. Allegro

Solista: Johannes Pramsohler

COMENTA AQUEST CONCERT AMB

#formaantiqua #lesquatrestacions #ibercamera

FORMA ANTIQVA

Centrat en els germans Pablo, Daniel i Aarón Zapico, Forma Antiqua és un conjunt de música barroca de formació variable que reuneix els intèrprets més brillants de la seva generació i que està considerat per la crítica com un dels conjunts més importants de la música clàssica a Espanya.

La seva brillant carrera inclou concerts en els més prestigiosos festivals i cicles del país: el Teatro Real, l'Auditorio Nacional de Música i la Fundación Juan March de Madrid, l'Auditori i el Palau de la Música Catalana de Barcelona, el Palau de la Música de València; la inauguració de les Temporades d'Òpera d'Oviedo i del Teatro Arriaga Bilbao, el Festival Internacional de Música y Danza de Granada, el Festival Internacional de Música de Santander, la Quinzena Musical i el Jazzaldia de Sant Sebastià, la Setmana de Música Religiosa de Conca i el Teatro-Auditorio de l'Escorial.

La seva intensa agenda internacional els ha portat a grans festivals europeus com el *York Early Music Festival* del Regne Unit, el *Ludwigsburger Schlossfestspiele* i el *Thüringer Bachwochen* a Alemanya, el *Van Vlaanderen* a Bruges (Bèlgica) o *Letní slavnosti Staré hudby i Prátelé Pražského hradu*, de Praga (República Txeca), i el *Cambera International Chamber Music Festival* (Austràlia).

Forma Antiqua ha estat guardonat amb nombrosos premis entre els quals destaquen: el Premio de la Radio Televisión del Principado de Astúrias, el Premio de la Música a Astúries o el Premio de Música Antigua de la Asociación de Festivales de Música Clásica. L'any 2016 va rebre el Premi GEMA a millor grup espanyol en la categoria de Barroc (s. XVIII) i Classicisme.

Forma Antiqua debutà a la Temporada Ibercamera l'any 2017, aquesta serà la seva segona actuació.

AARÓN ZAPICO

DIRECTOR

FORMA ANTIQVA:

Violins I

Jorge Jiménez (concertino)

Pablo Prieto

Daniel Pinteño

Contrabaix

Jorge Muñoz

Tiorba

Daniel Zapico

Violins II

José Manuel Navarro (solo)

Jordi Coll

Roger Junyent

Arxillaüt i Guitarra barroca

Pablo Zapico

Violes

Antonio Clares

José Vélez

Orgue

Silvia Márquez

Clave i direcció

Aarón Zapico

Violoncel

Ruth Verona

Guillermo Martínez

Conjunt patrocinat per:

Aarón Zapico és clavecinista i director d'orquestra especialitzat en la interpretació històricament informada.

En la temporada 17/18 està immers en un viatge al centre de la música:

Amb la direcció de *Dido i Enees* d'Henry Purcell, que dirigirà en el programa pedagògic del Teatro Real i de la Joven Orquesta Barroca de Andalucía, sent que aborda la música amb una capacitat retòrica perfecta per a descriure sense paraules tota mena de situacions i sentiments vitals.

A l'inici de 2018, se submergirà en un dels dos monogràfics de *Monteverdi* que ha ideat i dirigirà per al Centro Nacional de Difusión Musical. Aarón connectarà directament la seva personalitat excessiva i canviant amb la música del *seicento*. Pretén que l'espectador pugui viure un remolí d'emocions, diferents estats d'ànim, canvis: tot serà tractat com una gran festa intemporal.

Al Palau de la Música Catalana aborda per primera vegada a la seva carrera un compositor del segle XX, Benjamin Britten, i a través de la seva *Simple Symphony*, organitzarà una cita a cegues amb *Les Quatre Estacions* de Vivaldi. Ambdues obres comparteixen el denominador comú del risc que abordar-les suposa per a ell: Vivaldi, per ser gairebé un lloc comú del barroc i Britten, per tenir un llenguatge i un estil totalment nous. Pretén compartir la descàrrega d'adrenalina que suposa aquest repte amb l'espectador. L'experiència musical perfecta d'aquestes dues obres consistirà en que cada persona s'entregui a viure amb l'orquestra, sense precaucions ni prejudicis, cada respiració, cada accent, cada *ritardando*.

Aarón Zapico debutà a la Temporada Ibercamera l'any 2017, aquesta serà la seva segona actuació.

JOHANNES PRAMSOHLER VIOLÍ

El violinista barroc nascut al Tirol i resident a París, Johannes Pramsohler, s'ha convertit en un dels representants més versàtils de la professió. L'any 2008 funda l'*Ensemble Diderot*, del qual n'és director artístic i primer violí. Pramsohler posa particular interès en el redescobriments de repertori desconegut. El primer enregistrament que va realitzar l'*Ensemble* amb música de cambra de la cort de Dresden d'*August El Fort*, fou aclamada internacionalment.

Ha col·laborat com a primer violí amb *The King's Consort*, *Le Concert d'Astrée*, l'*Orquestra Barroca de la Unió Europea*, *International Baroque Players* i és convidat a tocar regularment amb l'agrupació barroca de la Filharmònica de Berlín. Com a solista, Johannes ha actuat recentment amb la *Budapest Festival Orchestra*, sota la direcció d'Ivan Fischer, la *Taiwan Baroque Orchestra*, amb la *Helsinki Baroque Orchestra* i amb *Darmstädter Barocksolisten*.

El seu primer CD en solitari amb l'enregistrament, en primícia mundial, de concerts de Dresden, fou nominat per l'*International Classical Music Award*. L'enregistrament que va realitzar per Audax Records amb obres de Corelli, Telemann, Handel, Leclair i Albicastro fou nominada al Premi de la Crítica Alemanya. Johannes va estudiar amb prestigiosos professors com Georg Egger, Jack Glickman i Rachel Podger. Actualment està realitzant un doctorat amb la *Royal Academy of Music de Londres*.

Manté una relació estreta amb el violinista i director d'orquestra alemany Reinhard Goebel, una important font d'inspiració per la seva feina. Des del 2008, Johannes té l'honor de tocar el que fou el seu violí, un P.G. Rogeri, construït l'any 1713.

Avui debuta a la Temporada Ibercamera.

EL VINO SÓLO SE DISFRUTA CON MODERACIÓN

WINE in MODERATION EU

*Ser capaz de expresar lo
que las palabras no pueden.
Llegar a lo más profundo
del alma. Transportarte
a lugares lejanos sin moverte
de donde estás. Tener el poder
de inspirar a las personas.
Ser música. Ser vino.*

EL VIAJE COMIENZA AQUÍ

f t i www.bodegasramonbilbao.es

Venturio
• CLUB •

CON EL ABONO DE IBERCAMERA TIENES VENTAJAS EN EL CLUB VENTURIO

*Ahora puedes disfrutar de las condiciones de Socios Premium
en el Club Venturio de Ramón Bilbao:*

- 15% de descuento en todas las compras • Pedidos sin coste de envío

Date de alta ya en nuestra web con el código:
RBIBERCAMERA

WWW.TIENDA.BODEGASRAMONBILBAO.ES

941 310 316

Promoción exclusiva para los poseedores del Abono de Ibercamera. Pedido mínimo para poder aplicar el cupón: 30 €. Fecha de validez del código: 31/12/2018.

DESDE

1924

RAMÓN BILBAO

VIVALDI I BRITTEN, DEL CONCERT BARROC A LA SIMPLE SYMPHONY

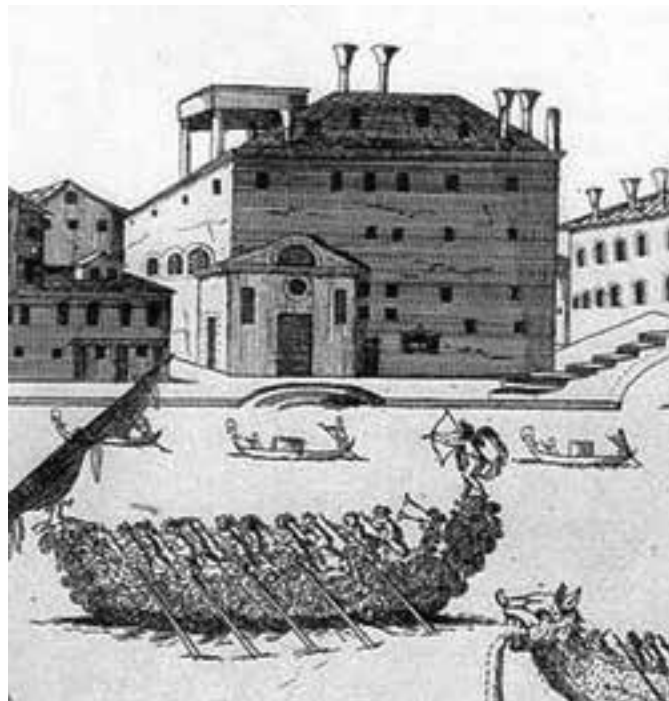
Parlar de Vivaldi en el nostre temps és pensar, de forma quasi immediata, en la sublimació virtuositica i expressiva del violí barroc i alhora en el relat sonor més fascinator fet mai a Itàlia de les estacions. Està clar que Vivaldi esdevé l'expressió violinística més visceral que trobarem mai a la música veneneciana. El seu pare, Giovanni Battista, que amb 10 anys va arribar de Brescia al costat de la seva mare vídua, va trobar la primera feina com a barber, canviant-la ben aviat per la de violinista de la Basílica de Sant Marc.

Antonio, fill gran dels 10 que van néixer del matrimoni amb Camilla Calicchio, va heretar del seu pare el color roig del cabell i l'estima profunda pel violí. Nascut el dia 4 de març de 1678 al barri venecià de San Giovanni in Bragora, la família el va conduir cap al seminari. El 1703, amb 25 anys, esdevé "*Il Prete Rosso*", però els freqüents atacs d'asma podrien haver estat la causa que en pocs mesos, la seva activitat com a sacerdot fos commutada per la de professor de violí i viola a l'*Ospedale della Pietà*, el més antic dels quatre orfenats venecians de l'època. Allà, la música havia esdevingut un element vital de cara a l'atracció de feligresos distingits i per tant estratègic pel manteniment de l'entitat. Vivaldi ja havia compost durant la seva etapa al Seminari, publicant ben aviat el seu opus 1 (1705). A partir d'aquest moment, la capacitat de treball Vivaldiana sembla inesgotable: Concerts, Sonates, Simfonies... però també Cantates, Oratoris, Motets, Òperes...

La varietat d'instruments que es van arribar a tocar a *La Pietà*, propicia que Vivaldi compoqués per a tots ells: violí, viola, violoncel, flauta de bec, *traverso*, oboè, fagot o fins i tot llaüt i mandolina. Tot plegat sempre embolcallat per les formes musicals habituals de l'època, de les que en tenim una mostra al present concert.

Concerto "A Quattro"

El concert és la forma reina del catàleg vivaldià. Sobretot el concert "a solo" (per a instrument solista amb corda i baix continu). En té uns quants centenars, sobretot destinats al violí. Alguns fins i tot dobles, és a dir combinant dos solistes. La seva estructura habitual és en tres moviments: ràpid – lent – ràpid. Aquesta fórmula permet la recerca del contrast o clar-obscur sonor. Moviments extrems virtuoses, elèctrics, encerclant un moviment central de gran inspiració melòdica. Però no tots els concerts vivaldians comporten la presència de Solistes. Pot ser sorprenent saber que els primers concerts previvaldians, probablement escrits al nord d'Itàlia durant la dècada de 1680, eren concebuts per a conjunt de corda amb continu, sense solista. Clar que ben aviat, el líder del grup, el "*violino principale*", va sentir la inquietud de tocar passatges en els que podia mostrar la seva preeminència. D'aquesta manera, el concert en solitari va encetar la seva singladura. Vivaldi va ser l'exponent líder tant del concert "*a solo*", com d'aquest més antic anomenat "*a quattro*", sense solista, escrivint-ne gairebé cinquanta exemples coneguts. Alguns d'aquests apareixen al present concert. No se sap quan Vivaldi els va començar a escriure, però no es tracta d'obres primerenques. La majoria provenen de les dècades de 1720 i 1730. Sembla que som davant d'obres destinades sobretot a l'esbarjo. Un visitant francès a Venècia l'any 1739, Charles de Brosses, creia que aquesta mena de concerts era molt adequat per a la interpretació a l'aire lliure, als jardins, encara que alguns podien sonar també a les esglésies. El gènere no va sobreviure gaire temps després de Vivaldi. En trobem alguns exemples al catàleg del jove venecià, Baldassare Galuppi (1706-85) i poca cosa més.

Ospedale della Pietà. Il·lustració del s. XVII.

El més popular dels que sentirem és el **Concert en sol major “Alla Rustica”, RV 151**, amb què s'obre el concert. No es tracta d'una obra descriptiva. El sobrenom sorgeix del caràcter rústic dels moviments extrems. La seva aparició a films com *“All That Jazz”* de Bob Fosse, al segon episodi de *“Mijo”* de Vince Giligan o al film argentí *“El Aura”* de Fabián Bielinsky, han refermat aquesta popularitat. Del **Concert per a cordes en do major RV 113**, no en sabem ni les dates ni les circumstàncies de composició exactes, tot i que manté elements estilístics i estructurals plenament en sintonia amb l'anterior.

Sonata

És la forma cambrística per antonomàsia del catàleg vivaldià, tant pel que fa a la Sonata *“a solo”* (amb Baix continu) com la Sonata *“a Trio”* de la que avui en tenim dues mostres. A nivell formal, Vivaldi les escriu tant en tres (com la d'avui) com en quatre moviments. Justament la **Sonata a Trio RV 82**, sembla que va ser encarregada i dedicada al comte Johann Joseph von Wrtby [Sic] de Bohèmia, sorgida durant els primers anys de la dècada de 1730. Wrtby, que a més va ser un hàbil intèrpret de llaüt, va morir el 1734. No és l'única obra que *“Il prete Rosso”* va escriure usant aquest instrument de corda pinçada.

Simple Symphony

Ja al segle XX, al període entre les dues guerres mundials, a Europa es va implantar l'anomenada etapa neoclàssica. Molts compositors, com Stravinski, Respighi, Ravel, Poulenc, Falla, etc. van trobar inspiració en les relectures personals del repertori de compositors del segle XVIII. Un jove Benjamin Britten, amb 20 anys, es va afegir a l'esmentada llista component la seva **Simple Symphony Op. 4**, per a orquestra de corda. Una pàgina en quatre moviments, sorgida entre el desembre de 1933 i el febrer de 1934 a Lowestoft (Regne Unit), a partir d'esbossos per a piano que ell mateix havia escrit d'adolescent. L'estrena la va fer el 1934 una orquestra amateur a Norwich, dirigida pel compositor. Una obra d'encant que respira la petjada d'elements d'esperit neobarroc, refermats per l'ús de ritmes de danses típiques del s. XVIII com la *Bourrée* o la inspirada *Sarabande*, punt àlgid de l'obra. Us imagineu com pot sonar aquesta Simfonia del segle XX tocada amb criteris històrics “Barrocs”?

Les quatre estacions

Amb el títol de “Quatre estacions” es coneixen els quatre primers concerts per a violí, corda i baix continu que varen aparèixer publicats l'any 1725 a Amsterdam dins del recull de dotze concerts opus 8, sota el títol genèric de *“Il Cimento dell'armonia e dell'inventione”*, dedicat al Comte Morzin.

La gran acceptació que va tenir la música de Vivaldi el va empènyer només dos anys més després, el 1705, a publicar el seu primer recull d'obres: Les 12 Sonates a Trio opus 1.

Retrat d'Antonio Vivaldi. 1723.

Les impremtes venecianes encara funcionaven amb el ja antic sistema Gutenberg, mentre que a Amsterdam, el prestigiós editor Estienne Roger (1665-1722) ja havia adoptat el modern sistema de planxes amb el que aconseguia un resultat de qualitat gràfica molt superior. L'èxit obtingut amb els dos primers opus va empènyer Vivaldi a l'aventura editorial holandesa i així l'any 1711 va estrenar-se amb el nou editor tot publicant els seus 12 Concerts Opus 3 anomenats *“L'estro armonico”*, i així els següents opus fins l'opus 12, el darrer impulsat directament pel compositor. Un efecte secundari d'aquesta decisió va ser la nova difusió que els seus concerts van tenir per l'Europa septentrional, molt particularment a França i Alemanya, on fins i tot Bach va aconseguir les partitures vivaldianes. Estienne Roger va morir el 1722, just quan sembla que Vivaldi ja havia completat la col·lecció dels 12 concerts opus 8 que ens ocupen. Després d'un temps d'impàs, l'antiga editorial va recuperar la seva activitat dirigida per Michel-Charles Le Cène, que era el marit de Françoise, la filla de Roger. D'aquí el retard en aquesta edició destinada a convertir-se en la més exitosa de Vivaldi sobretot arran de la popularitat assolida per “Les Estacions”.

És molt probable que Vivaldi hagués escrit aquests concerts destinats a priori als usos de l'orquestra de noies de *La Pietà* i que per tant ja haguessin sorgit durant la dècada de 1710.

En el pròleg de la mateixa edició Vivaldi insinua aquesta qüestió quan reconeix que ja feia un cert temps que havia escrit “Les Estacions”, però que abans de fer-les imprimir n'havia volgut fer una revisió. No sabem, per tant, la data exacta de composició, però sí que ben aviat aquests concerts, i en particular la Primavera, van assolir una gran

popularitat a Europa, especialment a França, on fins i tot el rei Lluís XV havia demanat en més d'una ocasió que li fos interpretada o el filòsof Jean-Jacques Rousseau en va fer una transcripció per a flauta sola publicada el 1775, entre altres.

A tall explicatiu, Vivaldi va incloure, al costat de la partitura, quatre sonets d'autor anònim, potser escrits per ell mateix, de qualitat literària menor però eficaços en ser emprats com a base programàtica de cadascun dels quatre concerts. En aquests sonets s'hi descriuen escenes camperoles, cants d'ocells, fenòmens climatològics i altres elements de la natura en general, convertint-se tot plegat en un gran quadre de caràcter bucòlic retratat musicalment de forma magistral amb un desplegament tècnic i interpretatiu sempre posat al servei de la descripció d'aquests elements típics i tòpics de cadascuna de les estacions de l'any.

“Les Estacions” esdevenen el punt cimer de la popularitat de la música de Vivaldi que es mantindria fins a meitats del dècada del 1730. Després el panorama va canviar. Sembla que la pèrdua de popularitat hauria empès Vivaldi a marxar a Viena on moriria poc després, el 1741. La seva música seria oblidada en molt poc temps. Fins i tot el comediògraf Carlo Goldoni a les seves memòries (1787) recordava Vivaldi com un *“Eccellente suonator di violino ma mediocre compositore...”*. Aquesta es la imatge que la seva música havia deixat a finals de segle XVIII.

Actualment, en una placa ubicada a la paret de l'església de la Pietà a Venècia, davant del Gran Canal hi podem llegir *“Vivaldi va treballar en aquesta institució entre 1703 i 1741. No sempre va ser ben comprès. El temps de Vivaldi ja ha arribat!”*.

Joan Vives

Músic i divulgador musical.

iber:Camera

PROPER
CONCERT

13/02/18

Dilluns

20.30 H L'AUDITORI

Segona de Malher

Orquestra Simfònica
del Teatre Mariinsky

Cor Ibercamera (Mireia Barrera, directora)

Valery Gergiev, director

Mahler, *Simfonia núm. 2, “Resurrecció”*

www.ibercamera.com

PATROCINADOR PRINCIPAL

RAMÓN BILBAO

AMB EL SUPORT DE

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Ajuntament de
Barcelona

AMB EL PATROCINI DE

LA VANGUARDIA

Cat **m**úsica

AMB LA COL-LABORACIÓ DE

telinformàtica*
Soluciones Integrales

TEMPORADA IBERCAMERA AIE COL-LABORA AMB

apropa
cultura
una porta
a la inclusió

ESCENA 25

COL-LABORA AMB NOSALTRES

Si voleu col·laborar amb nosaltres i conèixer els
nostres programes de patrocini, contacteu amb:
Mònica Tarré: mtarre@ibercamera.com

ORGANITZA

Temporada Ibercamera, A.I.E.
Una producció d'Ibercamera en associació
amb Ramón Bilbao.

Ibercamera és una empresa de:

GRUPCAMERA

Av. Diagonal 433, 4t 1a
E-08036 Barcelona
www.ibercamera.com
ibercamera@ibercamera.com
T. 93 317 90 50 – F. 93 277 72 78

Edició: **Temporada Ibercamera AIE**
Disseny gràfic: **Ivó Alvarez i Anna Defez**
Impressió: **Grafiko**
Dipòsit legal: **B 3160-2018**

Lita Cabellut — *Retrospective*

Exposició
del 05.10.2017
al 27.05.2018

Espais Volart Ausiàs Marc, 20-22 · Barcelona
www.fundaciovilacasas.com

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA